

Regeringen
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm, den 31 juli, 2015

Film&TV-Producenterna lämnar härmed sitt yttrande
över Ds 2015:31 "Framtidens filmpolitik"

Om Film&TV-Producenterna

Film&TV-Producenterna är en branschorganisation för produktionsbolag i Sverige som producerar långfilm, dramaserier, dokumentärfilm, tv-program och reklamfilm. Organisationen har för närvarande 125 medlemsbolag och representerar merparten av svensk film- och tv-produktion.

Om Film&TV-Producenternas uppsägning av Filmavtalet

I slutet av juni 2014 sa Film&TV-Producenterna upp Filmavtalet. Därmed sa vi nej till en förlängning av 2013 års Filmavtal. Skälen för uppsägningen var att det nuvarande avtalet är underfinansierat och inte förmår möta de utmaningar svensk film står inför idag. Ekonomin i produktionsledet är sämre än någonsin tidigare.

Som Film&TV-Producenterna och Film Väst gemensamt kommunicerade i en skrivelse till kulturminister Alice Bah Kuhnke finns även allvarliga brister i styrningen av filmstödet, vilket har gått ut över uppfyllandet av filmpolitikens mål.

En helstatlig filmpolitik innebär att ansvaret för finansieringen övergår till staten. Vi vill påpeka att finansieringsformen inte är samma sak som *utformningen* av politiken. En helstatlig filmpolitik garanterar inte per automatik en stark och för filmen gynnsam stödordning utan kan i princip ha exakt samma innehåll som ett filmavtal, med samma problematik och samma brister. För Film&TV Producenterna är de tillgängliga resurserna samt innehållet och utformningen av filmpolitiken det överordnade.

Sammanfattning remissvar

Vi kan konstatera att de problem och utmaningar som Film&TV-Producenterna har lyft även uppmärksammas i departementsskrivelsens första del. Bland annat konstateras att starka produktionsbolag är en förutsättning för en framgångsrik filmindustri men att produktionsbolagens ekonomiska situation är mycket utsatt (s 63).

Dock anser vi inte att den föreslagna inriktningen och utformningen av filmpolitiken på långa vägar adresserar de utmaningar som svensk film står inför. Istället för offensiva mål för att stärka svensk film, föreslås mycket vaga kulturpolitiska mål som kan tolkas i princip hursomhelst, beroende av vem som läser.

Den fragmentisering som just nu präglar svensk film och filmproduktion talar för en större kontinuitet och en mer sammanhållen stödgivning. Istället presenteras förslag som skulle bidra till en ännu större spridning av de redan begränsade resurserna, vilket skulle försvåra läget ytterligare. Några direktiv och ramar för Svenska Filminstitutets stödgivning ges överhuvudtaget inte.

Vi anser inte heller att det är visat att filmpolitiken kommer att finansieras utifrån de behov som finns. Allt vi vet är att filmpolitiken föreslås finansieras genom en skattehöjning - på film.

Demokratiska argument har anförts av regeringen för att staten ska ta över ansvaret för filmpolitiken. Då är det absolut nödvändigt att ramarna för stödgivningen tydligt klargörs i propositionen och underställs Sveriges riksdag.

Film&TV-Producenterna anser sammanfattningsvis, angående filmpolitikens inriktning:

- att regeringen bör förtydliga målen och ramarna för filmpolitiken
- att regeringen behöver presentera en vision för filmen i det moderna mediasamhället
- att de publika målen, samt målen om en stark och självständig filmbransch bör behållas vid sidan av målen om kvalitet

Film&TV-Producenterna anser sammanfattningsvis, angående filmpolitikens utformning:

- att kontinuiteten i stödgivningen behöver säkras
- att fördelningen av stöd behöver koncentreras och styrningen av stödgivningen förbättras
- att fördelningen av utvecklingsstödet bör hållas ihop, och att projekt med starka kreativa konstellationer bestående i manusförfattare, regissör och producent/produktionsbolag ska prioriteras
- att förslaget marknadsstöd enligt dansk modell bör ersätta automatstödet, dock ej kopplat till PRS
- att PRS bör behållas på minst samma nivå som idag
- att produktionsstöd bör kunna tillgodoräknas produktionsbolaget, i enlighet med förslag
- att även förslaget om ett nytt lanseringsstöd till producenten bör prövas

Film&TV-Producenterna anser att vidare att ett externt offentligt organ bör ges i uppgift att bedriva tillsyn och granskning av Filminstitutets stödgivning avseende produktion utifrån de formulerade målen.

Film&TV-Producenterna kan konstatera att den nationella filmpolitiken kräver ett tillskott på minst 200 miljoner kronor per år. Vi är av den principiella uppfattningen att film bör beskattas som annan kultur och därmed bör ha samma momssats som till exempel teater och opera, dvs. sex procent.

Kraftfulla åtgärder mot den illegala distributionen av film bör omedelbart vidtas.

Kap. 9 Filmpolitikens inriktning och utformning (s 81f)

Tydligare mål och ramar för stödgivningen

Film&TV-Producenterna konstaterar att departementsskrivelsen anger övergripande kulturpolitiska mål för filmpolitiken. Det slås fast att "filmen är en konstform som ska ses som en väsentlig del av yttrandefriheten och därmed en av förutsättningarna för en fungerande demokrati". Begrepp som "kvalitet", "förnyelse" och "tillgänglighet" ska fortsatt vara den övergripande inriktningen för filmpolitiken. Vidare föreslås en

återgång till mål som "värdefull svensk film", "levande filmarv" och "internationellt utbyte". En films kvalitet ska värderas utifrån angelägenhetsgrad, hantverksskicklighet och originalitet.

Film&TV-Producenterna instämmer i filmens betydelse för samhället, även om vår grundinställning är att filmpolitiken inte ska behöva motiveras på andra grunder än att film är en fantastisk kulturform.

Vid sidan av beskrivningen av filmen som konstform saknar vi skrivningar om filmens betydelse som populärkulturellt massmedium. En film kan få stor publik spridning och därmed ett enormt genomslag i ett helt samhälle, på ett sätt som få andra kulturformer. Först när en film möter sin publik får den den viktiga samhällsfunktion som skrivelsen pekar på.

Vi anser vidare att texten om filmpolitikens inriktning och mål är vag och har många brister. Bland annat efterlyser vi en större tydlighet generellt och en tydlig vision för filmen i det moderna mediasamhället; både konstnärliga och publika mål, samt även mål om kontinuitet och en stark och livskraftig bransch.¹

Film&TV-Producenterna anser att det ankommer på filmpolitiken att sätta upp tydliga mål och ramar för stödgivningen. Utformningen av stödordningen och beslut om stöd måste direkt kunna härledas till dessa mål och bidra till att samtliga mål uppfylls. Uppfyllelsen av målen ska kunna mätas mot kända och allmänt accepterade indikatorer.

Vi upplever att det är en allmän uppfattning i branschen att vare sig konsulentsystemet eller det automatiska förhandsstödet fungerar idag. Det automatiska förhandsstödet har inte fungerat som en del i konsulentordningen och konsulentstöden saknar en tydlig styrning och koppling till filmpolitikens mål.

Därför är det både obegripligt och olyckligt att de mål som anges i departementsskrivelsen är så allmänt hållna att de kan tolkas på flera sätt.

Film&TV-Producenterna är en stark anhängare av mätbara mål. Om regeringen vill undvika att själv formulera kvantitativa mål, så måste målen i vart fall formuleras på ett otvetydigt sätt.

Vi anser till exempel att regeringens ambition om BÅDE bred och smal film, om BÅDE kontinuitet och förnyelse, SAMT om en stark och livskraftig filmbransch måste framgå tydligt, jfr det nuvarande filmavtalets portalparagraf:

"Det övergripande målet med ett nytt filmavtal är att främja en svensk filmproduktion av hög kvalitet och hög attraktionskraft, såväl nationellt som internationellt, samt en stark och dynamisk filmbransch. Produktionen ska vara präglad av både kontinuitet och förnyelse" (2 § 2 st)

¹ Skillnaden i tydlighet mellan departementsskrivelsen och den norska filmpropositionen "En framtidsrettet filmpolitikk" som presenterades i dagarna är slående. I den norska propositionen beskrivs målen under fyra rubriker: "Mål 1: Et bredt og variert filmtilbud av høy kvalitet, mål 2: God formidling og tilgjengeligjøring for publikum, mål 3: Solid publikumsoppslutning, og mål 4: En profesjonell filmbransje med sunn økonomi." Se vidare Meld. St. 30 (2014–2015)

Visioner och mål för filmen i det moderna medielandskapet

Digitaliseringen har skapat nya möjligheter att nå publiken. Samtidigt är de nya intäkterna från VOD inte i närheten av att ersätta de gamla intäkterna från DVD-försäljningen. Illegal nedladdning och streaming är ett stort problem. Totalt uppskattas intäkterna till filmbranschen ha minskat med uppemot en halv miljard kronor, bara sedan den senaste filmavtalsförhandlingen. I ett litet språkområde som Sverige, där marknaden är begränsad, har detta en förödande effekt på investeringsviljan i film.

Detta är ett exempel på hur den digitala utvecklingen i grunden har förändrat förutsättningarna för produktion och distribution av film. De förändrade förutsättningarna beskrivs på ett utförligt sätt i analysdelen av rapporten. Ändå innehåller målen i departementsskrivelsen inte ett enda ord om denna utveckling. Vilka slutsatser drar regeringen av medieutvecklingen? Vad är den digitala strategin? Var finns visionerna? Film&TV-Producenterna anser att det är en rimlig förväntan på filmpolitiken att ha en tydlig vision och tydliga mål för filmen i det moderna medielandskapet.

Behåll mål om kontinuitet och en stark produktionsbransch

Svensk film genomgår just nu den, ekonomiskt sett, tuffaste perioden i modern tid. Som uppmärksammas i departementsskrivelsen visar en färsk branschrapport att den totala omsättningen för produktionsbolagen i Film&TV-Producenternas filmsektion minskade med en fjärdedel bara under det senaste året. Bolagen hade år 2012 en vinstmarginal på 1,4 %. År 2013 hade siffran sjunkit ytterligare, till -2,7 % i genomsnitt. Detta är en alarmerande utveckling som innebär ett hot mot en livskraftig produktionsbransch, på bekostnad av innehållet och med direkta konsekvenser för kontinuiteten och överlevnaden av produktionsbolag, upphovsmän och filmarbetare. Vi anser att det därför är mycket viktigt att följande mål i nu gällande filmpolitik behålls:

- *Stöden ska fördelas så att de skapar bästa möjliga förutsättningar för en modern, stark och självständig filmproduktion och filmbransch så att cykliska förhållanden kan hanteras och nödvändig finansiering erhållas*

Behåll de publika målen

Marknadsandelen för svensk film sjunker kraftigt och kommer, om inget dramatiskt inträffar under slutet av året, att nå en historiskt låg nivå 2015. Det finns en stor risk att 2016 fortsätter på samma sätt. För att svensk film ska ha en stark ställning hemma krävs att filmpolitiken också värdesätter och möjliggör filmer med starka publika kvaliteter.

Vi noterar att publikperspektivet helt försvunnit i de mål som föreslås i departementsskrivelsen. Visserligen står i departementsskrivelsen att publik attraktionskraft ingår i kvalitetsbegreppet. Vi anser dock att det är absolut nödvändigt att den svenska filmpolitiken också innehåller uttalade mål som utgår från publiken.

Målen i den nu gällande filmpolitiken är formulerade enligt följande:

- *Svensk film ska vara den svenska publikens första val.*
- *Sverige ska ha den högsta marknadsandelen för inhemsk film i Norden i alla visningsfönster.*
- *Svensk film ska nå och angå alla som lever i Sverige och ha en stor publik utanför Sveriges gränser.*

I vart fall den första och tredje punkten borde vara absolut självklara mål för en komplett och sammanhållen filmpolitik.

Svensk film ska vara en angelägenhet för alla.

9.3 Framtidens filmstöd (s 86f)

Håll ihop fördelningen av utvecklingsstödet (s 87f)

Vi anser att stödordningen generellt bör uppmuntra långsiktiga kreativa konstellationer producent-regissör-manusförfattare och förutsätta en gemensam vision för de projekt som ges stöd. Därför är det också ett rimligt krav att en producent/ett produktionsbolag i de allra flesta fall är delaktigt i ett projekt för att utvecklingsstöd ska kunna utgå. I realiteten finns det inget "projekt" om inte alla tre funktionerna är närvarande. Utvecklingsmedel bör också, när resurserna är knappa, fokusera på kärnverksamheten, och på projekt som har en rimlig chans att realiseras.

I departementsskrivelsen föreslås att framtidens filmstöd ska lägga en större andel resurser på "utveckling i ett brett perspektiv". Det talas bland annat om "gränsöverskridande och experiment i nya format och tekniker", samt "fördjupning i mer traditionella former". I skrivelsen görs en poäng av att professionella kreatörer ska kunna få stöd för att utveckla projekt utan att ett produktionsbolag är inblandat från början.

Vi vill understryka att det redan idag är möjligt att erhålla utvecklingsstöd utan produktionsbolag. I teorin är tanken att sprida utvecklingsstöd på många händer lätt att sympatisera med. Själva poängen med utvecklingsstöd är att stimulera nya tankar och möjliggöra idéer. Problemet är att resurserna är begränsade och att det redan idag finns en stor frustration på produktionsbolagen över att det från konsulent delas ut utvecklingsstöd till projekt som en eller annan producent sedan förväntas realisera.

Vi anser att departementsskrivelsen ger en bild av producenten som en enbart finansierande och genomförande person, vilket enligt vår uppfattning är en både gammalmodig och missvisande bild. Producentens roll handlar mycket sällan om att passivt vänta på att idéer ska komma in. Modern europeisk filmproduktion förutsätter kreativa producenter som deltar i utvecklingen från start.

Konsekvensen av att Filminstitutet delar ut utvecklingsstöd till projekt som en producent därefter förväntas ta hand om, blir att "fel" producenter ofta tar sig an projekten, dessutom av "fel" skäl (dvs. av framförallt finansiella skäl, för att säkra sin egen ekonomi), med resultat därefter.

Vi finner det anmärkningsvärt att det i departementsskrivelsen – med vetskap om den grava underfinansieringen – föreslås en förstärkning av beteenden som redan idag får negativa konsekvenser, dessutom utan att nya resurser garanteras. Vi *avstyrker* bestämt förslag som går ut på att sprida utvecklingspengar ytterligare.

Behåll stöden till produktionsbolagen (s 88 f)

En förutsättning för svensk film är att det finns starka och livskraftiga produktionsbolag som har kontinuitet och ekonomisk stabilitet. Detta gynnar utveckling och risktagande och ökar möjligheterna att nå både kvalitetsförväntningar och publika mål.

Vi *tillstyrker* förslaget att både företagsstödet för oberoende producenter och att det så kallade producentstödet behålls. Även en kvalitetspremie som premierar producenter för framgångar på exempelvis festivaler, såsom föreslås i departementsskrivelsen, bör kunna övervägas. En förutsättning för detta är dock tydliga kriterier och att ytterligare medel tillförs systemet.

Säkra kontinuiteten i stödgivningen (s 91f)

I departementsskrivelsen står att "Mottagare av produktionsstöd ska ha tillräcklig erfarenhet av att genomföra projekt med konstnärlig kvalitet, hantverksskicklighet och ekonomisk kontroll. Filminstitutet bör inför beslut om stöd och i relation till projektets krav, pröva produktionsbolagets förmåga att hantera kvalitetsfrågor och komplexa frågor om juridik, arbetsmiljö och ledarskap."

Kontinuitet handlar om att starka produktionsbolag och kreatörer återkommande gör film. Absolut nödvändigt för att säkra kontinuiteten är att stödgivningen generellt ger prioritet till produktionsbolag med förmåga att utveckla och genomföra projekt av hög kvalitet och med publikt genomslag. Kontinuitet i stödgivningen gagnar alla, kanske i synnerhet de oberoende bolagen. Vi anser därför liksom regeringen att det är viktigt att Filminstitutet prövar produktionsbolagets förmåga innan beslut om stöd tas.

Vi vill dock göra följande *tillägg*. För *det första* är det viktigt att produktionsbolagets förmåga att leverera konstnärlig kvalitet *OCH/ELLER publik framgång* bedöms, alltså inte endast konstnärlig kvalitet för alla filmer, som departementsskrivelsen antyder. För *det andra* behöver krav på dokumenterad erfarenhet finnas. I 2013 års filmavtal infördes en regel om "etablerad producent", med särskilda kriterier för att ett produktionsbolag skulle kunna erhålla stöd. Filminstitutet tillämpade vid tidpunkten för införandet redan en regel om att producenten/produktionsbolaget måste ha genomfört minst ett långfilmsprojekt utan anmärkningar. Många menade att det var viktigt att denna regel formaliserades genom införande i filmavtalet. Aktörer som normalt fungerar som samproducenter i filmproduktioner, som SVT, menade att en producent med minst två filmer bakom sig ska vara kopplad till projektet. Vi anser att det är mycket viktigt att formkrav vad gäller dokumenterad erfarenhet är kvar. Vårt förslag är därför att krav på minst ett genomfört långfilmsprojekt utan anmärkningar är både rimligt och nödvändigt. Mot detta anförs ofta att man då utestänger nya producenter och produktionsbolag. Filminstitutet har som sagt använt sig av kriterier enligt ovan sedan 2007 och nya producenter har under hela denna tid fått chansen att komma in i filmbranschen. Återväxten säkras helt enkelt genom att juniorproducenter knyts till

projekt, på så sätt får dessa en producenterfarenhet och -credit vilket möjliggör för dem att senare söka stöd för egna projekt.

Det är rimligt att ha höga krav på mottagare av miljontals kronor i offentliga medel.

Samverkan kring utbildning och kompetensutveckling (s 89f)

Film&TV-Producenterna välkomnar samverkan mellan skolorna och branschen kring utbildningsbehoven. Vi *avstyrker* dock förslaget att stödmedel bör kunna användas för att stimulera företag att ta emot praktikanter. Vi anser inte att detta är ett ändamålsenligt sätt att främja talangutvecklingen.

Begränsat antal stöd med uttalade ambitioner (s 92f)

Enligt departementsskrivelsen ska framtidens produktionsstöd ”i huvudsak gå till spelfilm, dokumentärfilm, långfilm, kortfilm, novellfilm och animation, för visning på biografier, spridning på dvd/bluray, i tv och i digitala visningstjänster. Produktionsstöd ska även i begränsad omfattning kunna gå till dramaserier. Förhandsstöd bedömt utifrån kvalitativa kriterier ska även framöver vara den ekonomiskt enskilt största formen av filmstöd. Kriterierna ska vara utformade så att de främjar mångfald och jämställdhet.”

Vi *tillstyrker* departementsskrivelsens förslag att visst förhandsstöd ska kunna utgå även till dramaserier. Vi anser även att det är rimligt att förhandsstöd bedömt utifrån kvalitativa kriterier även fortsättningsvis ska vara den enskilt största formen av filmstöd. Vi anser dock att riktlinjerna för stödgivningen behöver vara mycket tydligare än så.

Vår grundinställning är att de tillgängliga medlen måste hållas ihop och inte splittras upp på för många stöd, utifrån skilda intressen. Regeringen bör fastställa att merparten av medlen koncentreras till ett begränsat antal stöd:

- ett selektivt förhandsstöd som bygger på hög konstnärlig kvalitet och publikt genomslag;
- ett marknadsstöd som bygger på publik kvalitet och stor publik potential;
- ett moderniserat efterhandsstöd (PRS);
- och ett lanserings- och distributionsstöd till filmen som möjliggör en flexibel och anpassad cirkulation som maximerar filmens totala publika genomslag.

Revidera konsulentsystemet (s 93 f)

På s. 93 i departementsskrivelsen finns en försiktig kritik av konsulentsystemet. Efter över 20 år med ett konsulentsystem menar vi att det är dags att utvärdera och hantera de uppenbara risker ett system som helt vilar på enskilda individers beslutsfattande har. Styrkan i systemet är de individuella mötena, dialogen mellan en konsulent och den sökande och den möjlighet som uppstår att på djupet förklara och försvara sin idé. Men det medför också en uppenbar risk för godtycke och att personliga idiosynkrasier får fritt spelrum. Systemet är alltför personberoende och vi har under åren sett åtskilliga

fall av enskilda individer som inte klarat uppdraget då de lämnats utan ett tydligt uppdrag och styrning².

Vi menar att man bör revidera systemet och behålla de delar i konsulentsystemet som är bra, nämligen den personliga bedömningen av vilka projekt som ska tilldelas stöd, men att styrningen av stödet måste säkerställas. Idag ligger de formella besluten om stöd hos VD men en VD har knappast möjlighet att sätta sig in i alla produktionsstöd, vilket gör ordningen tandlös. Vi menar att systemet bör förändras så att den eller de som tar de formella besluten om produktionsstöd så som VD gör idag har överblicken, kompetensen och det yttersta ansvaret för att stöden tydligt underordnas de filmpolitiska målen. Beslut om stöd ska vara härledda ur och till filmpolitikens samtliga mål.

Som påpekas på s. 113-114 i departementsskrivelsen är det viktigt att den förda filmpolitiken inte går på tvärs med branschen. Nästan ingen film görs utan både offentliga och privata medel vilket är unikt i kultursammanhang. Kostnaden per produktion är hög och finansiering kommer från många olika källor. Detta ökar vikten av att samspelet mellan enskilda upphovsmän, offentliga parter och privata finansiärer fungerar. Filmavtalet har haft en positiv effekt på samverkan mellan de olika parterna. Det är av yttersta vikt att vi som gör filmerna även med en helstatlig filmpolitik garanteras inflytande över den förda politiken för att vi ska kunna producera film av hög kvalitet för en stor publik.

Bättre styrning av förhandsstödet

Eftersom inte alla filmer kan eller bör tillgodose samtliga mål, krävs styrning av hur förhandsstödet fördelas. Vi menar att det just nu finns en kategori filmer, mellan de rent konstnärliga filmerna och filmerna med störst publikförväntningar (över 200 000 besökare), som idag hamnar i kläm, nämligen filmer med hög konstnärlig kvalitet som samtidigt har god potential att nå en bra publiksiffra och framgångar internationellt.

Vi menar att filmpolitiken bör ha en tydligt uttalad ambition om att möjliggöra filmer ur samtliga av följande kategorier:

- filmer med hög konstnärlig kvalitet utan särskilda publika förväntningar
- filmer med hög konstnärlig kvalitet och publikt genomslag
- filmer med en förväntad publik över 200 000 biobesök (hanteras av marknadsstödet)

Målet bör vara att det totala förhandsstödet (inklusive marknadsstödet) varje år fördelas jämnt häremellan, alltså med en tredjedel för respektive kategori film.

Ett mål bör också vara att förhandsstödet varje år ska möjliggöra en svensk "storfilm", dvs. ett svenskt prestigeprojekt med betydligt högre budget än normalt. Detta är inte en typ av film som kan eller ska hanteras inom ramen för marknadsstödet.

² Både Danmark och Norge har justerat sina konsulentordningar mot en betydligt större samordning och övergripande styrning. I Norge har man t.o.m. valt att ta bort konsulentens namn ur filmens texter för att hantera det starka personberoendet.

Även om kategoriseringar ibland kan upplevas stelbenta och begränsande, så menar vi att det är viktigt att det finns en gemensamt uttalad idé om vad filmpolitiken bör resultera i, inte minst som en ledstjärna för Filminstitutet och konsulenterna.

Marknadsstöd enligt dansk modell, ej kopplat till PRS (s 94f)

Film&TV-Producenterna instämmer i att det automatiska förhandsstödet inte har fungerat som avsett och *tillstyrker* regeringens förslag om införande av ett marknadsstöd av dansk modell.

Vi *avstyrker* dock förslaget att marknadsstödet ska vara beroende av i hur hög grad PRS har använts. PRS och ett förhandsstöd fyller två olika funktioner. Ett marknadsstöd med fokus på filmer med publika kvaliteter och stor publik potential är en nödvändig förutsättning för att kunna genomföra denna typ av projekt. Det bör uttryckligen framgå i regeringens proposition att marknadsstödet bör utgöra en tredjedel av förhandsstödet.

Moderniserat PRS på minst samma nivå som idag (s 95f)

Film&TV-Producenterna *tillstyrker* att PRS ska finnas kvar. Vi anser att det i regeringens proposition bör uttalas att PRS bör ligga på en nivå som gör att privata investeringar i svensk film innebär ett rimligt ekonomiskt risktagande. Det bör vidare tydligt framgå att den totala andelen stödmedel för PRS bör vara på minst samma nivå som idag. Vi delar uppfattningen att möjligheten att basera PRS på fler visningsfönster än biograf bör utredas, för att uppnå fönsterneutralitet mellan olika visningsfönster. Vi välkomnar också regeringens uttalade ambition om att PRS-reglerna ska vara säkrade med minst två års framförhållning.

Film&TV-Producenterna *tillstyrker* vidare att PRS-systemet även fortsättningsvis ska ha mer gynnsamma regler för barn- och ungdomsfilm, vilket motiveras av ett särskilt publikbeteende för denna kategori filmer. Vi *avstyrker* dock förslag som går ut på att ytterligare kategorier, såsom svenskt originalmanus och animerad film för vuxna, ska ges motsvarande regler. Den typ av problematik som här adresseras bör lösas inom ramen för förhandsstöden, och då med beaktande av samma kriterier som bör gälla för allt produktionsstöd: hög kvalitet och publikt genomslag.

Produktionsstödet till produktionsbolaget (s 96)

Film&TV-Producenterna delar uppfattningen att det är ett stort problem att produktionsbolag tidigt blir av med rättigheter till sina verk och därmed får endast en marginell andel av filmens framtida intäkter.

Vi välkomnar och *tillstyrker* således förslaget att det offentliga filmstödet till produktionsbolagen ska tillgodoräknas produktionsbolaget som egen och intäktsgrundande andel vid fördelning av framtida intäkter, samt att Filminstitutet bör följa hur offentligt finansierade finansiärer som public service-bolag och regionala produktionscentra agerar i fråga om intäktsandelar i filmer som erhåller statligt stöd.

Vi menar att de affärsvillkor som erbjuds av bolag som finansieras med offentliga medel ofta är orimliga med hänsyn till det inflöde av offentliga medel som dessa aktörer redan

är garanterade, samt de mervärden som de erhåller utöver ekonomisk avkastning av filmen.

I den rådande affärsmodellen likställs finansiering från offentliga aktörer som regionala produktionscentrum och public service med rena privata insatser. De sistnämnda är helt beroende av de intäkter de eventuellt får tillbaka från en films exploatering för sin överlevnad medan de förra, i likhet med Svenska Filminstitutet, är garanterade nya pengar varje år, oavsett hur filmen går. De offentliga aktörerna erhåller därtill, utöver ekonomisk avkastning av filmen, mervärden i form av exponering, regional tillväxt etc. De bör inte med sina offentliga medel konkurrera ut de privata aktörerna genom att kräva återbetalning i samma prioritet som dessa.

Förslaget i departementspromemorian skulle väsentligen öka produktionsbolagens möjligheter att uppnå lönsamhet i projekten och även bidra till att attrahera ytterligare privata satsningar i svensk film. En sund produktionsekonomi är en förutsättning för en dynamisk utveckling av svensk filmproduktion.

9.3.3 Filmkommissionsverksamhet (s 97f)

Film&TV Producenterna anser inte att det föreslagna särskilda stödet till filmkommissionsverksamhet är ändamålsenligt. Vi förordar i stället att man skyndsamt utreder möjligheten att införa produktionsrabatter i Sverige, avseende både inhemsk produktion och internationella produktioner som förläggs i Sverige. Ett system med produktionsrabatter skulle kunna få den effekt på filmproduktionen i Sverige som avses i skrivelsen.

9.3.4 Spridning (s 98ff)

Nytt lanseringsstöd till producenten (s 99f)

I departementsskrivelsen föreslås bland annat att beslut om produktionsstöd ska kopplas till ett grundläggande lanseringsstöd. Film&TV-Producenterna *tillstyrker* förslag om lanserings- och distributionsstöd som ges projektet och som hanteras av producenten.

Film&TV-Producenterna *avstyrker* dock departementsskrivningens förslag på stöd som går ut på att korta tiden mellan olika fönster. Vi anser att sådana stöd skulle vara verkningslösa, eftersom de filmer som skulle vara aktuella för ett sådant stöd sannolikt är de filmer som redan är mindre intressanta för de stora biografkedjorna och därmed har förutsättningar att komma ut snabbare i andra fönster, vilket redan börjar ske idag.

Vi anser att frågan om fönstertiderna till stor del kan förklaras av att biografen i dagsläget i princip är den enda inkomstkällan för film. Som konstateras i departementsskrivelsen är det också ett faktum att filmer snabbt sprids på illegala sajter omedelbart då de släpps på dvd och vod.

Konkreta åtgärder mot den illegala distributionen (s 102)

Vi kan konstatera att problemet med illegal streaming och nedladdning av film uppmärksammas i departementsskrivelsen men att problemet i hög utsträckning förklaras av bristande tillgänglighet av film. Vi ifrågasätter starkt förenklingen av denna problematik och de lösningar som föreslås.

Under de senaste åren har ett stort antal digitala film- och tv-tjänster etablerats i Sverige. HBO Nordic, SF Anytime, Netflix, iTunes och Viaplay är bara några exempel. Idag har 2,4 miljoner svenskar tillgång till en SVOD-tjänst i hemmet. Branschen kommer att fortsätta att utveckla nya tjänster, nya affärsmodeller och framför allt nytt innehåll som ska locka publik och skapa intäkter, oavsett plattform.

Men faktum kvarstår att Sverige är det land i Norden som är hårdast drabbat av de illegala tjänsterna. Svenska användare skaffar sig på årsbasis tillgång till 280 miljoner filmer eller tv-program via illegala tjänster. Just nu konsumeras mer film än någonsin illegalt.

Att, som i departementsskrivelsen (s 100), föreslå särskilda stöd från Filminstitutet för att korta fönster kan dock inte uppfattas som en seriöst menad lösning på problemet med illegal streaming.

Istället för att ifrågasätta det stöd som idag utgår till arbetet mot olovlig hantering av film borde i departementsskrivelsen ha lyfts behovet av konkreta åtgärder mot den illegala distributionen av film, såsom att de illegala sajterna blockeras.

Om inte lagstiftaren vidtar sådana åtgärder kommer publiken lära sig att film på nätet ska vara gratis. Därmed urholkas värdet på filmen på nätet, vilket blir oerhört svårt att återställa i efterhand. Den höjning av priset på biobiljetten som antas bli ett resultat av momshöjningen (se nedan) kan i värsta fall driva på den illegala konsumtionen av film ytterligare. Åtgärder krävs nu.

Kap. 10 Finansiering och styrning av filmpolitiken (s 102ff)

Olycklig momshöjning (s 109 f)

Förslaget i departementsskrivelsen är att biografavgiften och branschens bidrag i Filmavtalet ersätts av en höjning av momsens på biobesök från sex till 25 procent. Film&TV-Producenterna är av den principiella uppfattningen att film bör beskattas som annan kultur och därmed bör ha samma momssats som till exempel teater och opera, dvs sex procent. Vi har svårt att förstå varför det krävs en momshöjning för att kulturpolitiken ska kunna finansiera filmsatsningar men att scenkonsten anses kunna erhålla finansiering ur statsbudgeten ändå. Vi anser att staten borde kunna uppbära erforderlig finansiering för filmstöd utan att samtidigt behöva höja skatten på film.

Tilläggs kan att biografägarna och distributörerna, oavsett momssats eller biografavgift, har möjlighet att täcka sina kostnader och hämta hem sin overhead innan

intäkterna fördelas vidare. I sämsta fall leder momshöjningen till ännu lägre intäkter för filmens samproducenter.

Om en momshöjning införs och den högre momssatsen motiveras med att finansiera filmpolitiken borde i teknikneutralitetens namn samma andel i övriga fönster öronmärkas för filmen, vilket skulle ge en betydligt större intäkt till filmen än de 240-260 miljoner kronor som aviseras i departementsskrivelsen, tillsammans med de 200 miljoner kronor som staten redan går in med.

Behov av ökade resurser

Svensk film är i stort behov av ökade resurser.

Det finns ett tydligt samband mellan budgetnivå, kvalitet och publik framgång och vi kan konstatera att pengarna idag inte räcker till för att nå målen med filmpolitiken.

Sammanfattningsvis krävs följande justeringar:

- Högre stödnivåer i varje enskild film
- Publikrelaterat stöd på en nivå som gör att privata investeringar i svensk film innebär ett rimligt ekonomiskt risktagande
- En acceptans för att producenter och övriga upphovspersoner måste kunna leva av sitt arbete, dvs. produktionsbudgetar som har full kostnadstäckning för nedlagt arbete
- Ett ökat ekonomiskt utrymme för utveckling av nya projekt på produktionsbolagen

Våra beräkningar ger vid handen att den nationella filmpolitiken kräver ett tillskott på minst 200 miljoner kronor per år. Detta hänger samman med att svensk filmproduktion bara på de senaste tre åren har förlorat cirka 100 miljoner kronor per år i uteblivna investeringar från främst distributionsledet. Om den nuvarande produktionsvolymen ska kunna upprätthållas krävs således betydligt mer pengar än de som har aviserats i departementsskrivelsen.

10.4 Svenska Filminstitutet (s 113 ff)

Organisationsform, tillsyn och granskning

Vi anser att stiftelseformen är ändamålsenlig för Filminstitutets verksamhet.

Oavsett framtida organisationsform anser vi att det är absolut nödvändigt att ett externt offentligt organ ges i uppgift att bedriva tillsyn och granskning av Filminstitutet utifrån de av staten formulerade målen avseende produktionsstöd till svensk film. Vi anser att det inte är rimligt att, som idag, samma organisation som uppdragits att *utföra* filmpolitiken också ansvarar för *utvärderingen* av om verksamheten uppfyller målen.

Detta externa offentliga organ bör ersätta de branschråd som föreslås i skrivelsen. Viktigt är dock att det för tillsynen och granskningen knyts personer med särskild kompetens och kunskap om svensk film och svensk filmbransch.

Vi anser att frågan om tillsyn är absolut central, i synnerhet eftersom staten vill undvika detaljregleringar.

För Film&TV Producenterna

Björn Rosengren
ordförande